

Pan, udruga za zaštitu okoliša i prirode (skraćeno Eko Pan)

Adresa: Stjepana Radića 12, 47000 Karlovac

eko-pan@eko-pan.hr

u ime inicijative “Ne damo ni lipe” iz Karlovca koju čine i:

Vera Mitrović-Vrbanac, neformalna inicijativa “Jablanovi”

vmitrovicvrbanac@gmail.com

Prof. dr. sc. Antun Alegro

antun.alegro@biol.pmf.hr

Matej Mihalić, mag. hist. art.

matej.mihalic@outlook.com

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Miramarska cesta 22

10000 Zagreb

e-pisarnica@mrrfeu.hr

kabinet@mrrfeu.hr

darija.magas@mrrfeu.hr

Poštovani/a,

Obraćamo vam se s molbom da razmotrite prilagodbu projekta „ITU – Rekonstrukcija Trga bana Jelačića i poboljšanje urbane mobilnosti u Zvijezdi“ koji se provodi u Karlovcu, tako da se pri njegovoj realizaciji zadrži drvored lipa na središnjoj četvorini trga. Naime, građevinski projekt koji je prijavljen na ITU mehanizam je izrađen temeljem arhitektonsko-urbanističkog natječaja iz davne 2008. Program natječaja (u prilogu) i konzervatorska podloga iz tog vremena (u prilogu) zahtijevali su uklanjanje zelenila s predmetnog trga riječima: „Posebni problem predstavljaju nasadi drvoreda na središnjoj kvadratnoj plohi te ispred Velike vojarne, jer u vrijeme pune vegetacije svojim volumenom formiraju zeleno pročelje, tako da prostor više podsjeća na park nego na središnji gradski Trg. Uklanjanje, odnosno presađivanje navedenih nasada u druge prostore, imperativni je zahtjev.“ (Konzervatorska podloga, 2008:17, u prilogu).

U međuvremenu je Hrvatska postala članicom EU, prihvatila je EU pravnu stečevinu kao i noviju EU regulativu koja predviđa opsežne obveze prilagođavanja klimatskim promjenama i obnovi prirode – uključujući i urbanog zelenila - te smatramo da projekt nije prilagođen novonastalim uvjetima. Ističemo da je Hrvatski sabor nedavno donio Zakon o provedbi EU Uredbe o obnovi prirode (Zakonu o provedbi uredbe (EU) 2024/1991 Europskog parlamenta i

vijeća od 24. lipnja 2024. o obnovi prirode i Izmjeni uredbe (EU) 2022/869) koji predviđa zadržavanje zelenila koje je zatečeno 2024., kao i povećanja urbanog zelenila do 2030.

Posebno je važno zadržati zelenilo na središnjem karlovačkom trgu kao mjeru ublažavanja urbanih toplinskih otoka (UTO), što je i preporuka iz Priručnika za ublažavanje urbanih toplinskih otoka izrađenog u sklopu projekta „Potpora provedbi mjera zelene tranzicije u području obnove zgrada oštećenih potresima u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti“. Priručnik ističe potrebu „ozelenjivanja postojećih trgova“, te da se prilikom „projektiranja novih trgova treba predvidjeti prostore za visoko zelenilo“. Neshvatljivo je da se u takvim uvjetima izrađuju i provode projekti koji zahtijevaju uklanjanje postojećeg zelenila, konkretno, drvoreda velikih stabala lipa koje su stare 50 godina, a koje su zasađene na mjestu zelenila koje je postojalo na trgu od kraja 19. stoljeća.

Ističemo također da je nakon 2008. donesena i UNESCO-ova Preporuka o povijesnom urbanom krajoliku (*Historic Urban Landscape*, 2011.) u kojoj se naglašava da kulturnu baštinu gradova ne čine samo građevine i urbanističke matrice, nego i vegetacija, otvoreni prostori, vizure, društvena značenja i svi povijesni slojevi nastali tijekom razvoja grada. Sukladno tome, zelenilo se više ne promatra samo kao krajobrazni dodatak nego kao sastavni dio identiteta povijesnog prostora.

Važnost zelenila na središnjem karlovačkom trgu su prepoznali i građani Karlovca i drugih dijelova Hrvatske. Naime, građanska inicijativa „Ne damo ni lipe“ pokrenula je 7. lipnja peticiju na mrežnoj stranici https://www.peticijeonline.com/ne_damo_ni_lipe_-_inicijativa_protiv_uklanjanja_lipa_na_trgu_bana_josipa_jelaica koja je do 26. lipnja skupila više od 2200 potpisa. Također, inicijativa je 9. lipnja pokrenula i „papirnatu“ peticiju, koju je do 19. lipnja također prikupila 2000 potpisa. Inicijativa "Ne damo ni lipe" smatra da se stabla trebaju sačuvati, a ako su pojedina nepovratno oštećena, da se trebaju zamijeniti novima uz uvažavanje najmodernijih arborističkih trendova.

U svjetlu EU regulative, UNESCO-vih preporuka i jasnog protivljenja karlovačke, ali i hrvatske javnosti dijelu projekta uređenja središnjeg trga u Karlovcu, nadamo se vašoj reakciji i suradnji u prilagodbi projekta „ITU – Rekonstrukcija Trga bana Jelačića i poboljšanje urbane mobilnosti u Zvijezdi“, a kako bi se u realizaciji projekta zadržalo i/ili obnovilo urbano zelenilo.

U Karlovcu, 29. lipanj 2026.

Inicijativa Ne damo ni lipe

Vera Mitrović Vrbanc, neformalna skupina građana Jablanovi

Matej Mihalić, mag. hist. art

Prof. dr. sc. Antun Alegro, Biološki odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Pan, udruga za zaštitu okoliša i prirode (Eko Pan)